

Maart 2015

IN DIT NUMMER

P2 ► Uw PMA-pensioen is veranderd

Deze editie van Apotheek & Pensioen staat voor een groot deel in het teken van de veranderingen in uw pensioen met ingang van 1 januari 2015. Wat is er allemaal anders en wat betekent het voor uw pensioen?

P3 ► Ben ik twee jaar pensioen kwijt?

Op 1 januari 2015 is niet alleen de pensioenleeftijd voor het pensioen dat u vanaf nu gaat opbouwen 67 jaar geworden. Ook uw pensioen dat u vóór 2015 bij PMA heeft opgebouwd is omgezet naar ingang op 67 jaar. We zetten de belangrijkste vragen en antwoorden op een rij.

P4 ► Pianoles

Apotheekmedewerkster Monique van den Heuvel geeft naast haar werk pianoles aan kinderen met lichamelijke of geestelijke beperkingen. 'Wat voor mij het mooiste moment is? Als soms na maanden oefenen, een kind zonder aanwijzingen een heel liedje kan spelen.'

Goed beleggingsjaar, maar dekkingsgraad omlaag

PMA heeft een goed beleggingsjaar achter de rug. We boekten een rendement op onze beleggingen van 13%. Ons belegd vermogen groeide met € 320 miljoen aan tot ruim € 2,3 miljard. Daarmee hebben we meer geld in de pensioenkas dan ooit. Toch stond PMA er eind van het jaar niet beter voor. Integendeel, onze dekkingsgraad is in 2014 gedaald van 118,7% naar 107,5%. De grote boosdoener was de rente, die nog verder daalde. Pensioenfondsen hebben er veel last van als de rente daalt.

We moeten er volgens de rekenregels van de overheid vanuit gaan dat ons pensioenvermogen dan langzamer aangroeit in al die jaren die nog komen. Daarom moeten we nu (veel) meer in kas hebben om er voldoende zeker van te zijn dat we later het toegezegde pensioen kunnen uitbetalen. De gevolgen van de rentedaling zijn zo groot, dat ze niet konden worden goedgemaakt door de winst op de beleggingen. Vandaar dat PMA er eind 2014 minder goed voorstond. ◀

Pensioenen niet verhoogd

Vanwege de gedaalde dekkingsgraad heeft het bestuur van PMA moeten besluiten de pensioenen op 1 januari 2015 niet te verhogen (indexeren). We mogen de pensioenen alleen indexeren als de dekkingsgraad van het fonds hoog genoeg is. Dat was ondanks het goede beleggingsresultaat niet het geval. Met de dekkingsgraad van 107,5% voldeden we wel aan de minimumeis van de overheid (een dekkingsgraad hoger dan circa 105%). Maar we hebben pas voldoende buffers bij een dekkingsgraad van ten minste 124%. Het overslaan van de indexatie betekent dat uw pensioen niet is meegegroeid met

de loonstijging in de Cao Apotheken in 2014 (dat is waar PMA naar streeft). Het betekent ook dat de koopkracht van uw pensioen achteruit is gegaan, ook al stegen de prijzen in ons land in 2014 slechts met minder dan 1%. Gepensioneerden hebben het meest direct last van het overslaan van de indexatie, maar de pensioenen van de werkenden lopen dezelfde achterstand op. De kans op indexatie in de komende jaren is overigens afgenomen door de komst van nieuwe financiële regels van de overheid. Meer over die nieuwe regels leest u op pagina 3. ◀

PMA Pensioen 1-2-3: uw pensioen in het kort

Wat is er allemaal bij PMA voor u geregeld? Hoe zit de pensioenregeling in elkaar, wat mag u er van verwachten en wat mag u er juist niet van verwachten? Voor wie dat allemaal in een paar minuten wil weten heeft PMA nu een nieuwe, uiterst beknopte brochure. De brochure vormt de eerste laag van ons Pensioen 1-2-3. In de tweede laag, die binnenkort op onze website beschikbaar is, kunt u meer gedetailleerde informatie over de regeling vinden. En in laag drie, ook op onze website, vindt u alle formele stukken, zoals het pensioenreglement. Het Pensioen 1-2-3 is een initiatief van de pensioensector. U kunt de brochure downloaden op onze website www.pma-pensioenen.nl.

SPECIAL

Veranderingen in uw pensioen

- Op 1 januari van dit jaar is er veel veranderd in uw pensioen bij PMA.
- Pensioen dat u vanaf 1 januari 2015 opbouwt heeft een hogere ingangleeftijd: 67 jaar.
 - U gaat ook iets minder pensioen opbouwen per jaar.
 - Ook het PMA-pensioen dat u vóór 2015 heeft opgebouwd, is omgerekend naar 67 jaar. Maar dit is geen versobering, want u verliest hierbij niets aan pensioenswaarde.
 - U kunt nog steeds vóór uw 67ste met pensioen.

Wat betekent dit allemaal voor u? Op pagina 2 en 3 vindt u de belangrijkste veranderingen op een rij.

Ledenvergadering vereniging gepensioneerden

Op 31 maart houdt de Vereniging van Gepensioneerden binnen de Farmaceutische Dienstverlening (VGFD) een ledenvergadering. De VGFD is vorig jaar opgericht als belangenvereniging voor gepensioneerden en bijna-gepensioneerden. Tijdens de ledenvergadering staan er twee speciale onderwerpen op het programma. Een gastspreker uit de pensioenwereld praat u bij over alle ontwikkelingen rondom de pensioenen. En Marcellino Kropman, directeur van de uitvoeringsorganisatie van PMA, vertelt hoe PMA ervoor staat. Er is volop gelegenheid om vragen te stellen en om bij te praten met oud-collega's.

Wanneer 31 maart, 14.00 uur
Waar Zalencentrum het Brandpunt,
Oude Utrechtseweg 4a, Baarn (op 350
meter afstand van station Baarn)
Voor wie leden van de Vereniging maar
ook voor alle andere PMA-
gepensioneerden en 50+ deelnemers.
Aanmelden gepensioneerden.vgfd@
hotmail.nl met vermelding van naam en
adres.

Meer info over de VGFD: www.vgfd.nl.

AOW-leeftijd mogelijk sneller naar 67 jaar

Sinds 2013 gaat de AOW-leeftijd in
stapjes omhoog richting 67 jaar. Het
kabinet wil de verhoging nu versnellen.
De Eerste en Tweede Kamer moeten er
nog wel mee akkoord gaan.

	Zo is het nu	Wat wil het kabinet?
2015	65 + 3 mnd	65 + 3 mnd
2016	65 + 5 mnd	65 + 6 mnd
2017	65 + 7 mnd	65 + 9 mnd
2018	65 + 9 mnd	66
2019	66	66 + 4 mnd
2020	66 + 3 mnd	66 + 8 mnd
2021	66 + 6 mnd	67
2022	66 + 9 mnd	
2023	67	

Samenwonen of uit elkaar: melden bij PMA

Ook als u ongehuwd samenwoont kan uw partner in aanmerking komen voor een partnerpensioen van PMA als u komt te overlijden. U moet daarvoor wel aan enkele voorwaarden voldoen (u vindt ze op onze website) en u moet uw partner aanmelden bij PMA. Wat veel mensen niet weten: als u als samenwonenden uit elkaar gaat, moet u dat ook weer melden bij PMA. Als u getrouwd bent of geregistreerd partners, hoeft dat niet (behalve als u in het buitenland woont).

Pensioenleeftijd naar 67

Uw PMA-pensioen is veranderd

Op 1 januari 2015 is er veel veranderd aan uw pensioen. Er is wat veranderd aan het pensioen dat u nog gaat opbouwen vanaf 1 januari 2015 (u ziet dat in het blauwe blok) en er is wat veranderd aan uw pensioen dat u voor die tijd al bij PMA had opgebouwd (u ziet dat in het oranje blok).

Al met pensioen?

De veranderingen die hier beschreven worden gelden niet voor u als u vóór 1 januari 1950 geboren bent of als uw pensioen al volledig is ingegaan. Voor u verandert er niets.

Dit is veranderd aan wat u vanaf 2015 opbouwt aan pensioen.

De regering heeft maatregelen genomen waardoor er minder pensioen kan worden opgebouwd. Dat heeft gevolgen voor het pensioen dat u vanaf 1 januari 2015 opbouwt bij PMA.

Ingangleeftijd omhoog: 67 jaar

Het pensioen dat u vanaf 1 januari 2015 opbouwt, heeft niet meer 65 maar 67 jaar* als ingangleeftijd. Dat is een versobering, want het pensioen gaat twee jaar later in. Als u uw pensioen toch eerder wilt laten ingaan, dan moeten wij uw pensioen langer uitbetalen en gaat de uitkering omlaag.

**Om precies te zijn: de eerste van de maand volgend op de maand waarin u 67 wordt. Tot nog toe ging het PMA-pensioen in op de eerste van de maand waarin u 65 werd.*

U bouwt per jaar wat minder pensioen op

U bouwt per jaar 1,875% van uw pensioengrondslag op. In 2014 was dat 1,9% en daarvoor zelfs 2,25%. Er is ook een salarisplafond in de regeling gekomen: over salaris boven 100.000 euro per jaar wordt geen pensioen meer opgebouwd.

Ook gevolgen voor nabestaandenpensioen

De jaarlijkse opbouw van het partner- en wezenpensioen gaat iets omlaag. Maar door de langere opbouw (tot 67 jaar in plaats van tot 65 jaar) vallen het partner- en wezenpensioen niet per se lager uit. Het partner- en wezenpensioen zijn uitkeringen voor uw partner (levenslang) en kinderen (tot 21 jaar of tot 27 jaar als ze studeren) vanaf het moment dat u zou komen te overlijden.

Dit is veranderd aan wat u vóór 2015 al aan pensioen heeft opgebouwd bij PMA.

Al uw pensioen omgerekend naar 67 jaar

Alles wat u al aan pensioen bij PMA had opgebouwd, is op 1 januari 2015 omgezet naar een ingangleeftijd van 67 jaar. Waarom? Omdat het helderder is voor u. Anders zou u straks zitten met verschillende stukjes pensioen met verschillende ingangleeftijden. Ook de AOW-leeftijd gaat in stapjes naar 67 jaar. Eén uniforme pensioenleeftijd brengt voor PMA ook minder administratieve kosten met zich mee. Daardoor komt er van elke euro premie meer ten goede aan uw pensioen.

Waarde pensioen ongewijzigd

Heel belangrijk: voor en na de omzetting heeft uw pensioen dezelfde waarde. Op 1 januari 2015 is de ingangleeftijd hoger geworden, maar de uitkering per jaar ook. Per saldo heeft uw pensioen op 1 januari 2015 dezelfde waarde als op 31 december 2014, dus vóór de omzetting. De omrekening is gedaan met zogeheten actuair neutrale rekenregels.

U kunt uw pensioen nog steeds eerder laten ingaan

De nieuwe pensioenleeftijd is 67 jaar. Maar als u eerder met pensioen wilt, mag dat (vanaf 55 jaar). Uw pensioen wordt dan teruggerekend naar de door u gewenste ingangsdatum. Hoe eerder u uw pensioen laat ingaan, des te lager wordt de uitkering. U bouwt dan immers minder lang pensioen op en het pensioen moet langer worden uitbetaald.

Schuiven met uw pensioen?

Wilt u weten wat u krijgt als u eerder met pensioen gaat? Ga dan naar de PMA-pensioenplanner. Log in op Mijn PMA op www.pma-pensioenen.nl.

PMA-pensioen en AOW

Dit artikel gaat over de veranderingen in uw PMA-pensioen dat u via uw werkgever opbouwt. Daarnaast krijgt u later een uitkering van de overheid: de AOW. Meer over de AOW vindt u op www.svb.nl.

Vragen en antwoorden over de veranderingen in uw pensioen

Ben ik twee jaar pensioen kwijt?

Al mijn pensioen gaat nu in op 67 jaar. Ben ik ineens twee jaar pensioen kwijt?

Nee, de waarde van uw opgebouwde pensioen is bij de omrekening niet veranderd. Uw pensioen gaat later in, maar de uitkering per jaar wordt hoger. Het is alsof u water uit een brede literfles in een slankere literfles overgiet: het ziet er anders uit, maar de hoeveelheid water blijft gelijk. U bent dus geen pensioen kwijt. U kunt het ook nog steeds eerder dan op uw 67ste laten ingaan: dan rekenen we uw pensioen terug naar de ingangsdatum die u wilt.

Heeft de omzetting van het opgebouwde pensioen naar 67 jaar helemaal geen gevolgen?

Nogmaals: bij de omzetting heeft u geen 'pensioenwaarde' verloren. Maar in de toekomst kunnen de factoren waarmee we rekenen veranderen (met name door de rentestand en de levensverwachting). Dat betekent dat er toch een andere uitkomst kan komen als u uw pensioen laat 'terugrekenen' naar een eerdere ingangsdatum. Het verschil kan overigens zowel positief als negatief uitvallen.

Ik krijg AOW als ik 66 jaar en 4 maanden ben. Maar nu zeggen jullie dat mijn pensioenleeftijd 67 is. Hoe zit dat?

De AOW en uw PMA-pensioen zijn twee verschillende dingen. De nieuwe ingangleeftijd van 67 jaar geldt voor uw PMA-pensioen, dus voor het pensioen dat u via uw werkgever opbouwt bij PMA. De ingangleeftijd van de AOW gaat de komende jaren stapje voor stapje naar 67 jaar. Vanwege uw geboortedatum is in uw geval de AOW-leeftijd 66 jaar en 4 maanden. In de meeste cao's geldt de AOW-datum ook als de datum waarop uw dienstverband eindigt. PMA gaat er ook vanuit dat u op uw AOW-datum wilt stoppen met werken en uw PMA-pensioen wilt laten ingaan. Een aantal maanden voordat u de voor u geldende AOW-datum bereikt, schrijven wij u aan over de ingang van uw pensioen (behalve als uw pensioen minder is dan € 462,88 per jaar, dan wordt u een paar maanden voor uw 67ste door ons benaderd). U kunt er op dat moment ook voor kiezen uw pensioen toch later in te laten gaan, uiterlijk als u 67 wordt.

Of u straks genoeg pensioen heeft, hangt van uw persoonlijke situatie en wensen af. Kijk goed op uw pensioenoverzicht.

Hoeveel scheelt de versoering van de pensioenregeling mij straks?

De grootste versoering is dat het pensioen dat u vanaf 1 januari 2015 opbouwt niet meer is gericht op 65 maar op 67 jaar. Dat scheelt dus twee jaar. Als u uw pensioen alsnog eerder wilt laten ingaan wordt de uitkering lager. Hoeveel de versoering uiteindelijk voor u scheelt, dat hangt af van uw leeftijd (of preciezer: van hoe lang u al pensioen heeft opgebouwd vóór 2015). Naarmate u dichter bij uw pensioen zit, heeft u een groter deel van uw pensioen opgebouwd onder de 'oude' regels. De gevolgen van de versoering zijn voor u dan kleiner. Hoe jonger u bent, des te groter zijn de gevolgen. Op uw pensioenoverzicht en in Mijn PMA kunt u zien wat u al aan pensioen heeft opgebouwd en op welk pensioen u afstevent als u door blijft werken tot uw pensioendatum. Wij raden u aan dat goed te bekijken.

Hoe weet ik of ik straks genoeg pensioen heb en wat kan ik er zelf nog aan doen?

Of u straks genoeg pensioen heeft, hangt af van uw persoonlijke situatie en wensen. We raden u aan goed naar uw pensioenoverzicht te kijken. Wat heeft u aan pensioen opgebouwd en op welk pensioen stevent u af? En wat is er voor uw partner en kinderen geregeld als u zou komen te overlijden? Vindt u het niet genoeg? Onderzoek dan of u zelf wat extra kunt sparen voor later. U kunt daarvoor ook een financieel adviseur raadplegen. Bijsparen voor meer pensioen bij PMA kan niet, maar u kunt wel bij een bank of verzekeraar terecht. Als u een eigen huis heeft, zou u bijvoorbeeld ook kunnen overwegen uw hypotheek sneller af te lossen. Daarmee zorgt u ervoor dat u later minder kosten heeft. Informatie over de hoogte van uw PMA-pensioen vindt u behalve op uw pensioenoverzicht ook op Mijn PMA, dat u kunt bereiken via www.pma-pensioenen.nl. Een overzicht van al uw opgebouwde pensioen vindt u op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

En hoe zit het met de pensioenpremie?

Het bestuur van PMA heeft besloten de pensioenpremie in 2015 ongewijzigd te laten, ondanks dat u minder pensioen opbouwt. De reden hiervoor is dat de kostprijs van pensioen gestegen is door onder andere de lage rente (daardoor daalt de toekomstige renteopbrengst die we bij de pensioenpremie mogen optellen en hebben we meer premie nodig voor dezelfde pensioenopbouw) en de opnieuw iets gestegen levensverwachting. Ook de nieuwe financiële regels van de overheid voor pensioenfondsen vragen naar verwachting om een hogere premie. In de loop van dit jaar zal het bestuur het premiebeleid evalueren.

We hebben de laatste jaren een aantal keren nieuwe veranderingen zien komen in de AOW en in de pensioenen. Zijn de veranderingen nu klaar? We vroegen het Marcellino Kropman, directeur van PMA's uitvoeringsorganisatie.

Zijn de veranderingen in de pensioenen nu klaar?

Kropman: 'De verbouwing van ons pensioenstelsel verloopt in stapjes. De verhoging van de pensioenleeftijd in onze pensioenregeling naar 67 jaar is een belangrijke stap. We leven langer, dus zou het pensioen duurder worden als je op hetzelfde moment met pensioen zou blijven gaan. Langer doorwerken is dan een logisch antwoord. Ook de AOW-leeftijd gaat in stapjes omhoog naar 67. Of we nu klaar zijn met de veranderingen? Zeker niet. We krijgen nu te maken met nieuwe financiële spelregels van de overheid (zie het bericht rechtsboven op deze pagina, red.). Verder heeft de staatssecretaris opgeroepen tot een Nationale Pensioendialoog. Waar dat toe leidt, is nog niet bekend. Je ziet dat de pensioenen volop in de politieke aandacht blijven staan, dus mogelijk gaat er nog meer veranderen. Bij alle plannen die je nu hoort, lijkt men het over één ding wel eens: het is en blijft goed dat mensen verplicht sparen voor later, want uit zichzelf zouden ze daar minder toe geneigd zijn.'

Strengere regels voor indexeren pensioenen

Het kabinet heeft nieuwe financiële spelregels voor pensioenfondsen opgesteld. Die moeten eraan bijdragen dat pensioenfondsen financieel stabielere gaan worden. Pensioenfondsen moeten grotere financiële buffers aanhouden. Maar als het fonds vanwege tekorten de pensioenen moet verlagen, mag dit over een langere periode worden uitgesmeerd. Er zijn ook strengere regels gekomen rondom de indexatie. De kans op indexatie van uw pensioen in de komende jaren is daardoor kleiner geworden. Meer over de gevolgen van de nieuwe regels voor PMA leest u in het volgende nummer van Apotheek & Pensioen.

PMA in het land

Ook dit jaar trekt PMA weer door het land met ons pensioensprekkuur. Heeft u vragen over uw persoonlijke pensioensituatie, dan bent u van harte uitgenodigd. Woont u in of rond een van de locaties, dan kunt u ruim voor de geplande datum een uitnodiging van ons verwachten.

U kunt zich ook nu al bij ons aanmelden. Komen wij niet bij u in de buurt? Dan kunt u altijd een spreekuur aanvragen bij ons op kantoor in Den Haag. Stuur daarvoor een mailtje naar info@pma-pensioenen.nl of bel de PMA-Infolijn: 070 - 311 01 55.

1e helft 2015

Haarlem - 17 maart
Arnhem - 24 maart
Maastricht - 14 april

2e helft 2015

Breda
Zoetermeer
Leeuwarden

De tijd van je leven

Het is belangrijk dat ook jongere mensen nadenken over later en over hun pensioen. Met die gedachte is de Pensioenfederatie een campagne begonnen onder de titel: De tijd van je leven. Centraal staat de website www.detijdvanjeleven.nl. Er valt veel te ontdekken over hoe het zit met je pensioen, waar je op moet letten en hoe je nu al kunt plannen voor later. De informatie over pensioen is leuk gepresenteerd maar ook inhoudelijk waardevol. Een bezoekje waard dus. PMA steunt de campagne en we besteden er ook aandacht aan op onze eigen website www.pma-pensioenen.nl.

‘Als je die kinderen ziet spelen en genieten...’

Monique van den Heuvel werkt als apothekers-assistente in Asten. In haar vrije tijd geeft ze pianoles. De meeste van haar leerlingen hebben een lichamelijke of verstandelijke beperking.

Monique van den Heuvel met haar leerlingen Daniek (voorgrond), Lars en Shannon.

‘Vijftien jaar geleden vroeg iemand aan mij: wil jij mijn dochter pianoles geven? Ja, natuurlijk. Maar hoewel ik al vanaf mijn jeugd piano speelde, kon ik geen noot lezen. Ik besloot toen voor dat meisje uit te gaan leren. Elke week dat ze naar les kwam, was ik een stukje verder. Inmiddels heb ik hier tien kinderen per week. De laatste zeven jaar zitten daar veel kinderen bij die door de een of andere oorzaak beperkt zijn in hun doen en laten. Kinderen met een lichamelijke of verstandelijke beperking dus.’

‘Ook dat is weer bij toeval begonnen. Een doktersassistente die ik ken geeft gitaarles. Zij vroeg me of ik een jongetje met een beperking keyboardles wilde geven. In eerste instantie zei ik: nee, dat kan ik helemaal niet. Maar eigenlijk dacht ik gelijk ook: yes, dat is nou precies een doelgroep waar ik veel voor voel en waar ik graag mee zou werken.’

Apotheek & Pensioen van Monique van den Heuvel

Monique (47) werkt in de Alphega Apotheek in Asten. ‘Het is best een grote apotheek. We werken er met twee apothekers, 17 assistentes en 5 of 6 medewerkers-b. Ik werk al mijn hele leven in de apotheek, nou ja vanaf mijn 22ste. Werken in de apotheek biedt nog uitdagingen genoeg, al is de wereld voor ons wel een beetje anders geworden. Vroeger hadden we meer tijd om echt naar mensen te kijken, nu gaat het ook meer over regels en geld.

‘Of ik wel eens nadenk over mijn pensioen? Niet echt. Het is nog zover weg en er verandert ook zo veel op dit moment. Natuurlijk wil ik op een gegeven moment wel kunnen stoppen in de apotheek. Maar met de muziek, daar stop ik nooit mee.’ ◀

Down

‘Op dit moment heb ik tien leerlingen in de leeftijd van 12 tot 18, waarvan de meeste dus “iets hebben”. Twee kinderen hebben bijvoorbeeld het syndroom van Down, een ander heeft een ernstig leerprobleem, een jongen zit in een rolstoel en kan aan elke hand maar een paar vingers gebruiken, een ander meisje durft je bijna niet aan te kijken. Of ze autistisch is? Ik weet het niet, het maakt voor mij eigenlijk ook niet uit wat voor een etiket je erop moet plakken. Ze willen allemaal heel graag muziek maken, daarom zijn ze hier. En dan ga ik zoeken wat bij ze past.’

‘Het sleutelwoord is geduld. Ik moet goed naar ze kijken en luisteren naar wat ze willen. Welke liedjes willen ze spelen en wat zouden ze aankunnen? De normale piano-boeken heb ik weggedaan. Veel te saai, dat wil geen kind spelen. Ze mogen zelf kiezen. Ik heb bijvoorbeeld een meisje dat erg van Adele houdt. Dan ga ik in de bieb zitten en sla een boek open van Adele. Dan kies ik iets en ga het zo bewerken dat zij het met haar belemmering zou kunnen spelen. En dan gaat het stapje voor stapje. Als ik iets aangeef en zij pakt het niet op, dan vraag ik teveel. Dan moet ik weer een stapje terug. Tot ik voel: vanaf hier gaat het. Soms duurt het drie weken, soms drie maanden. Dat maakt niet uit. Het gaat om het plezier dat die kinderen hebben.’

‘Voor mij gaat het meeste tijd zitten in het bewerken van de liedjes. De muziekbibliotheek in Eindhoven is failliet gegaan en is gesloten. Dat maakt het helemaal lastig om aan muziek te komen. Nu schrijf ik de liedjes helemaal zelf op. Ik heb er een eigen systeem voor ontwikkeld, dat voor deze kinderen werkt. Gewone notenbalken bevatten veel te veel informatie, dat kan niet.’

Optreden

‘Een keer per jaar geven we een optreden. Dat doe ik samen met de gitaarjuf en haar leerlingen. Echt in een zaaltje, met de vaders en moeders en opa’s en oma’s erbij. Ach, dat is prachtig. We werken er maanden naar toe. Het is geweldig om te zien wat dat met de kinderen doet. Samen leren spelen, samen aftellen, geduld hebben met elkaar, niet boos worden op elkaar als het bij iemand even niet helemaal goed gaat... En als je ze dan ziet spelen en genieten. Daar ben ik dan zo trots op. Sommigen blijven

natuurlijk altijd op een laag niveau, die spelen alleen een melodie en dan zorgen de andere kinderen en ik voor de invulling. Anderen kunnen zo veel, daar zou je jaloers op worden. Maar het is allemaal goed. Ze hoeven niet op tv. Al die ouders en opa’s en oma’s hebben hun beperkingen geaccepteerd, en ze weten hoe hard ze voor het optreden hebben gewerkt. Het is echt een feestje.’

‘Wat voor mij het mooiste moment is? Als ik hier in een stoel achterover zit en, soms na maanden oefenen, het moment is bereikt dat een kind helemaal zonder aanwijzingen een heel liedje kan spelen. Dan zit ik echt met tranen in mijn ogen. Ach, het lesgeven brengt mij echt heel veel. Het leert me geduld te hebben. Ik heb een meisje dat moet aan het begin van elke les vijf minuten rondkijken om te controleren of hier alles nog hetzelfde is. Eerst dacht ik, kom nou joh. Maar zo gaat het bij haar. Daar leer je van. Je leert dat mensen van wie we altijd zeggen dat ze beperkt zijn, toch heel veel kunnen. Je leert van hun doorzettingsvermogen en enthousiasme.’

Uitvaartmuziek

‘De kracht van muziek is enorm. Ik merk dat zelf ook nog op een andere manier. Ik speel in een band met drie vriendinnen. 4Tune heten we. We spelen op uitvaarten. Dat klinkt misschien gek, maar het is heel erg mooi om te doen. Muziek betekent veel voor mensen. Net als iedereen heb ik zelf ook wel eens een mindere periode. Dat je een beetje in een dip zit. Ik heb gemerkt dat die piano hier meer voor me kan doen dan alle pillen in onze apotheek.’ ◀

OPROEP

De redactie van dit blad zoekt contact met deelnemers en gepensioneerden van PMA met een vrijetijdsbesteding waarover ze in dit blad willen vertellen. Neem contact op met Roland Asberg van de redactie van dit blad, telefoon 06 2503 3389 of stuur een mailtje naar roland@a-vier.nl.

Tekst | productie: A-vier Communicatie, Ontwerp | layout: DATBureau